

Blåplan för Vaxholms stad, granskning

Naturskyddsföreningen i Vaxholm har tagit del av rubricerade handling och lämnar härmed sina synpunkter.

Allmänna synpunkter

Naturskyddsföreningen välkomnar att kommunen har tagit fram en Blåplan, vilken bygger på ett antal relevanta bakgrundsdokument och i vilken ett stort antal åtgärder listas. Med rätt prioriteringar och rätt utfört kommer dessa åtgärder att bidra till en förbättring av vattenmiljön och öka chansen att uppnå miljö kvalitetsnormerna.

Mål

Blåplanen anger inga mål för vattenplaneringen. Däremot finns hänvisningar till de nationella miljö kvalitetsmålen, riksintressen samt vattenförvaltningens beslutade miljö kvalitetsnormer. Mer specifikt beskrivs vattenmyndighetens åtgärdsprogram och hur detta berör Vaxholm.

Naturskyddsföreningen anser att Blåplanen bör innehålla en sammanfattning av vad dessa mål konkret innebär för Vaxholms kommun, samt lägga till kommunens egna mål som i vissa fall skymtar fram i texten och som gäller till exempel besöksnäring och rekreativsvärden.

 Naturskyddsföreningen föreslår att målen för Blåplanen tydliggörs i dokumentets inledning.

Prioriteringar

Blåplanen anger 23 åtgärder, 23 utredningsbehov (varav ett dock saknas i texten) och 48 rekommendationer. Planen anger också att "prioritering av föreslagna åtgärder och utredningsbehov finns i separat dokument". Såvitt Naturskyddsföreningen har förstått finns detta dokument ännu inte tillgängligt och det är därför omöjligt att bedöma om de åtgärder som i slutändan kommer att utföras räcker till för att uppnå målen. Det är naturligtvis också viktigt att en tidplan upprättas.

Kriteriet för prioriteringen anges i planen "kostnadseffektivitet". Vad som menas med detta bör förtydligas då det kan vara svårt att väga kostnader mot positiva effekter på miljö och naturvärden. Om endast åtgärder som innebär låga kostnader prioriteras finns risken att åtgärderna mest blir symbolhandlingar.

Blåplanen beskriver ekosystemen i Östersjön på en övergripande nivå och nämner också begreppet ekosystemtjänst på ett par ställen. Det finns dock inte någon systematisk genomgång av betydelsen av ekosystemtjänster i olika områden. I "Naturvärdesbedömning av Vaxholms kustvatten" listas bland annat sårbarheten i de olika vattenområdena och det är viktigt att denna information används vid prioriteringen av åtgärder.

De effekter på bedömningen av de olika områdenas förutsättningar som en nedläggning av Blynäs reningsverk och anslutning till Käppala kan komma att medföra diskuteras inte i Blåplanen.

I många fall är det svårt att förstå distinktionen mellan åtgärd och rekommendation. Ett antal av rekommendationerna är att betrakta som åtgärder och behöver också prioriteras, tidsättas och följas upp.

 Naturskyddsföreningen anser att:

- ytterligare ett samråd bör genomföras angående prioriteringarna av åtgärder och utredningar.
- en tydlig tidsplan behöver upprättas.
- termen "kostnadseffektivitet" behöver förtydligas.
- områdenas betydelse ur ekosystemssynpunkt och deras sårbarhet bör beskrivas i Blåplanen
- rekommendationer som är att betrakta som åtgärder bör också betecknas som sådana och inkluderas i prioriteringen
- Blåplanen bör analysera de effekter som en anslutning till Käppala kommer att medföra för de olika områdenas förutsättningar och utveckling.

Strandskydd

Om man jämför kartan över naturvärden (sid 19) med kartorna över strandskydd (sid 33) och exploateringsgrad (sid 34) framträder inte helt oväntat tydliga samband. Upphävt strandskydd och hög exploateringsgrad leder till försämring av naturvärden i de omgivande vattenområdena. Den nuvarande utvecklingen med slentrianmässigt upphävande av strandskydd i detaljplaner och fler beviljade strandskyddsdispenser kommer att ytterligare öka belastningen på vattenområdena och vi riskerar alltså att se en ökning av områdena med låga naturvärden i kommunen, tvärtemot intentionerna i Blåplanen. Naturskyddsföreningen menar därför att två viktiga tillägg till Blåplanen behöver göras.

1. En uppgradering av skyddet av stränderna i form av följande åtgärder:
 - Upphöj Vaxholms kvarvarande oexploaterade stränder till en strategisk, oersättlig resurs för alla Vaxholmsbor.
 - Behåll strandskyddet inom tomtmark närmast strandlinjen om den är allmäntillgänglig, även om den bara är tillgänglig från vattnet.
 - I de fall det bedöms nödvändigt att upphäva strandskyddet i detaljplaner, se till att planbestämmelserna är så restriktiva som möjligt för byggnationer, brygganläggningar och liknande samt för förändringar av naturmiljöer.
 - Att behålla strandskyddet i vattenområden inom detaljplaner ska vara normen, inte bara "studeras" som det står i gällande översiktsplan.
2. Identifiera åtgärder som kan höja naturvärdet i de områden som idag har låga värden. Detta kan ske i samverkan med forskare, statliga myndigheter och fastighetsägare och med hjälp av LOVA-bidrag.

 Naturskyddsföreningen anser att:

- Blåplanen bör signalera en ändrad syn på strandskyddet i enlighet med punkterna ovan.
- Blåplanen bör föreslå åtgärder eller utredningsbehov i avsikt att höja naturvärdet i de områden som idag har låga värden.

Uppföljning

I inledningen till sammanfattningen av åtgärder och utredningsbehov, sidorna 46- 48, nämns att tider för uppföljning också föreslås, men dessa uppgifter saknas. Naturskyddsföreningen anser att det är mycket viktigt att uppföljning av mål och åtgärder planeras så att effekter kan utvärderas och gjorda prioriteringar kan justeras efter hand som mer kunskap har erhållits. Både tidpunkt och metod för utvärderingen behöver planeras.

☛ Naturskyddsföreningen anser att Blåplanen bör innehålla en plan för uppföljning av mål, åtgärder och utredningar.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivning är hållen på en mycket allmän nivå, förmodligen beroende på att den slutgiltiga planeringen och prioriteringen av åtgärder inte ännu föreligger. På detta sätt blir värdet av en miljöbedömning i nuvarande skede ytterst begränsat vilket också framgår av meningen ”Effekter såväl positiva som negativa har olika tyngd och betydelse, vilket på ett strategiskt övergripande plan inte redovisas här” (sid 50).

Istället borde miljöbedömningen göras i samband med att prioriteringen görs. I så fall kan de rimliga alternativ som ska beskrivas enligt MB 6 kap. 12 § vara olika ambitionsnivåer i åtgärdsplanen och deras förmodade effekter på miljö och naturvärden.

☛ Naturskyddsföreningen anser att en ny miljökonsekvensbeskrivning bör upprättas när prioriteringar och tidsplan är fastställda.

Referenser

På många ställen i texten hänvisas till olika bakgrundsdokument. Naturskyddsföreningen anser att det dels skulle behövas en referenslista över alla relevanta dokument, dels att det tydligare i texten bör anges vilken information i bakgrundsdokumentet som är relevant i sammanhanget.

☛ Naturskyddsföreningen anser att Blåplanen tydligare behöver sammanfatta slutsatser från bakgrundsdokument, samt att en lista över dessa bör inkluderas.

Vaxholm 11/12 2016

Jan Holmbäck
Naturskyddsföreningen i Vaxholm